

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2026-05-05
Besvaras senast
2026-05-26

Till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:466 Opolitiska tjänstemän vid Regeringskansliet

Efter riksdagsvalet 2018, när regeringen Löfven stod inför ett möjligt avskiljande från sitt uppdrag, initierade ett antal påstått ”opolitiska” regeringstjänstemän vid Utrikesdepartementet ett upprop. Totalt samlades 261 undertecknare bakom ett brev till Regeringskansliets förvaltningschef. I brevet uttrycktes oro för hur en eventuell ny regering eller ett nytt regeringsunderlag skulle kunna påverka Regeringskansliets ”värdegrund” och policyer inom mångfald och icke-diskriminering. Bland annat ställdes frågan om arbetsgivaren kunde garantera att nästa regering inte skulle urholka denna värdegrund samt vad som skulle gälla om lojalitetsplikten gentemot regeringen kom i konflikt med regeringsformens bestämmelse om människors lika värde.

Uppropet, eller den så kallade skamlistan, riktade sig tydligt mot en demokratiskt möjligt regeringsbildning och visade att de undertecknande tjänstemännen hade intagit en politisk ställning. Flera av initiativtagarna har bakgrund inom eller nära kopplingar till Socialdemokraterna, och det finns väl dokumenterade exempel på hur partiet placerat partifolk på positioner som formellt ska vara opolitiska. Som opolitiska stats tjänstemän har de enligt grundlag och förvaltningslag en skyldighet till lojalitet och opartiskhet gentemot den sittande regeringen, oavsett dess politiska sammansättning. Uppropet undergrävde därför förtroendet för den opolitiska statsförvaltningen.

Trots den omfattande kritiken och uppenbara misskötseln av tjänstemännen, inte minst de som informellt kallats för ”the Dirty Dozen”, verkar inga konkreta åtgärder ha vidtagits mot de inblandade tjänstemännen. Tvärtom tyder rapporterade karriärförlopp på att det klandervärda, politiserade agerandet snarare har premierats än sanktionerats, enligt en granskning genomförd av en journalist vid Svenska Dagbladet. Om så är fallet skadas naturligtvis förtroendet för hela statsförvaltningen, och det sänder således signalen att politisk aktivism från opolitiska tjänstemän är acceptabelt, samtidigt som det de facto visar på att den styrning som ska vara opolitisk inte är det.

Det här uppropet har vid tidigare tillfällen lyfts i riksdagen med regeringen. Den 21 april 2026 hölls därtill en öppen KU-utfrågning av dåvarande utrikesministern Margot Wallström (S) med anledning av en KU-anmälan från Magnus Persson (SD).

Med anledning av detta önskar undertecknad ställa följande frågor till

utrikesminister Maria Malmer Stenergard:

1. Vilka åtgärder har ministern och regeringen vidtagit eller avser att vidta för att utreda och hantera nämnda upprop från 2018, och har ministern för avsikt att säkerställa att liknande ställningstaganden från opolitiska tjänstemän inte upprepas?
2. Avser ministern att initiera en granskning av karriär- och löneutvecklingen för de 261 undertecknarna jämfört med övriga tjänstemän vid Utrikesdepartementet och Regeringskansliet, med anledning av den kritik som framförts av olika medier?
3. Har ministern vidtagit några disciplinära eller andra åtgärder mot de tjänstemän som initierade och undertecknade uppropet och om så inte är fallet, varför har detta inte gjorts?
4. Har ministern och regeringen för avsikt att vidta några åtgärder för att stärka förtroendet för den opolitiska karaktären hos tjänstemännen vid Utrikesdepartementet och hela Regeringskansliet?

.....

Markus Wiechel (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren